

DIN ACTIVITATEA MUZEELOR DE PESTE HOTARE

PREGĂTIREA ȘI SPECIALIZAREA PERSONALULUI DIN MUZEE ÎN MAREA BRITANIE

Stelian POPESCU

O corespondență recentă cu domnul H. Reymond Singleton, directorul „Departamentului de studii pentru muzee” (Department of Museum Studies) din cadrul Universității din Leicester, ne-a facilitat obținerea unor informații privitoare la programul existent în momentul de față în Marea Britanie privind pregătirea personalului din muzee.

Departamentul amintit este singurul de altfel din Marea Britanie și una din primele instituții de acest fel din lume. A fost creat în 1966 în clădirea de pe strada Upper New Walk nr. 152 din Leicester, constituind primul departament universitar care a fost creat în Vestul Europei în scopul pregătirii și specializării personalului care lucrează sau va lucra în muzee.

Acest departament cooperează cu toate muzeele din Leicester, cu Galerile de Artă și de asemenea cu Asociația muzeelor din Londra.

Până recent, posibilitățile de pregătire și specializare în muzeele britanice erau asigurate de *Asociația Muzeelor* din Londra -- fondată în 1889, având în componență membrii din mai multe țări și neconcentrându-se în exclusivitate pentru muzeele din Marea Britanie. Această *Asociație* a inițiat un plan de pregătire a personalului din muzee în 1930, iar în 1938 a introdus chiar examen pentru obținerea unei diplome de specialist în munca muzeelor.

Programul care pregătea membrii pentru conducerea muzeelor (din licențiați și nelicențiați) implica și ținerea unor cursuri scurte la diverse muzee într-un timp de 2—3 ani, perioadă combinată cu un program particular de studiu și tutelată de conducerea muzeelor. Întreg programul avea ca deznodământ susținerea, în luna noiembrie a fiecărui an, a unor examene după care se conferea o diplomă de reușită a candidaților. Aceste cursuri erau limitate numai la cei care lucrau deja în muzeele britanice, însă examene puteau susține candidați din orice țară care avea legături culturale cu Marea Britanie.

Atunci când a fost introdus programul *Asociației Muzeelor* s-a sperat că, paralel cu acest plan-program de pregătire, pentru studenții care doreau să se specializeze în munca muzeelor, se va acorda și o zi din cadrul programului universitar necesară în acest sens. Însă acest lucru nu a fost posibil până în 1962, an în care Universitatea Britanică din Oxford a lansat un apel pentru celelalte universități de a găsi posibilități și a organiza cursuri post-universitare în domeniul muzeologiei.

Apoi, Universitatea din Leicester s-a decis să considere aceasta drept o ofertă, creînd în 1965 un nou departament, „*Departamentul de studii pentru muzee*”, dedicat acelor care, după terminarea unei facultăți, doresc să se specializeze în problemele muncii de muzeu.

Cursul stabilit de departament ocupă ca durată aproximativ un an universitar, începînd cu 1 octombrie dar nu este legat strict de calendarul anului universitar. Cursul urmează și aproape continuă sesiunile științifice și instrucția practică a programului de muncă care a fost publicat în *I.C.O.M. News* vol. 20, nr. 1 din februarie 1967.

În primul an de învățămînt (1966—1967) din 45 de solicitanți au fost admiși 9 studenți, 8 din ei au urmat cu succes cursul. În al doilea an au fost acceptați 14 studenți dintr-o listă de 75 solicitanți. Acum, anual se admit aproximativ 20 de studenți, aleși din aproximativ 200 de solicitanți. Cereri s-au primit de la studenți din diferite țări cum ar fi: Canada, U.S.A., India, Pakistan, Ghana, Nigeria, Zambia și alte țări africane.

Candidații pentru curs sînt selecționați din absolvenții cu diplome în orice specialitate legată de munca de muzeu, alegerea finală depinde mult de capacitatea candidatului, de vocația și talentul fiecăruia. De pildă în 1966 — 1967, numai un specialist a optat pentru arheologie și geologie. În anul următor, au fost adăugate arheologiei și geologiei alte discipline ca: istoria naturală, istoria locală și istoria științei.

Referindu-ne concret la programul întregului curs consemnăm mai întâi faptul că el prevede introducerea în istoria muzeologiei și rolul muzeului în viața culturală de astăzi, combinat cu un studiu practic și teoretic despre organizarea și administrarea muzeelor în genere, plus o temă științifică de muzeologie la alegerea studentului. Programul cursului este astfel alcătuit ca să califice specialiști pentru diferite tipuri de muzee și include perioade de adaptare la diverse muzee din Marea Britanie pentru activități practice. În același timp se oferă și posibilități pentru munca de cercetare, pentru dezvoltarea interesului fiecărui student în parte, interesat în domeniul muzeologiei.

Iată de altfel un sumar al întregului program :

- Istoria și scopul muzeelor
- Legi referitoare la înființarea muzeelor
- Organizarea administrativă
- Organizațiile naționale și internaționale legate de muzee
- Clădirea muzeului și echipamentul (înzestrarea)
- Achizițiile, păstrarea și organizarea colecțiilor muzeale, organizarea expozițiilor permanente și temporare

- Serviciile muzeului și activitatea desfășurată
- Studii de muzeologie alese din următoarele subiecte : arheologie, geologie, istoria naturală, istorie locală și istoria științei.

Întreg programul de studiu caută să mențină un echilibru între aspectul științific al muzeului de istorie, scopul și filosofia sa pe de o parte, cu detaliile practice ale metodelor tehnicii muzeului, pe de altă parte. În același timp se urmărește crearea unui echilibru între studiile generale ale organizării și administrării muzeelor și studiile speciale ce pot fi aplicate în muzeu. Aceasta înseamnă că, probabil, succesul oricărui program de pregătire în muzeu trebuie să depindă de un alt delicat echilibru între aceste patru aspecte ale muzeologiei menționate mai sus. De aici și accentul relativ care este dat la fiecare din ele în însușirea cursului.

La Leicester, adoptarea — în sensul îmbunătățirii — programului se poate face pe baza experienței obținute în timpul primelor luni. Aceasta, pentru obținerea unui mai bun echilibru între *teorie și practică*. Deși se creează impresia că predomină programul practic, cel puțin așa cum reiese din programul publicat, *accentul se pune la un moment dat pe învățarea tehnicii și problemelor noi din muzeologia contemporană, a problemelor filozofice care se ridică, a locului muzeului în cadrul societății*.

Volumul de cunoștințe este asigurat de un corp permanent de profesori ai departamentului, deși cîteva specialiști fac parte din alte departamente ale Universității. De asemenea un apreciable număr de conferințe de specialitate este asigurat de directori și specialiști din alte muzee de pe glob — aceștia sînt regulat invitați să-și aducă contribuția prin expuneri privind diferite aspecte ale muncii muzeului în care sînt experți. Programul este desigur facilitat prin sprijinul financiar al Fundației Gulbekian. Aceste expuneri și conferințe reprezintă însă o mică parte din program, cea mai mare parte (ca formă de învățămînt) o formează seminariile, discuțiile cu informări periodice, ieșirile în teren sau alte forme. Cum spuneam, munca practică este considerată a fi importantă, dar nu cea mai importantă. Probleme ca : expunerea obiectelor, etichetarea, catalogarea, depozitarea și tratamentul diferitelor categorii de expozate, sînt desigur bine conturate în diverse publicații și sînt abordate mai ales în afara Departamentului.

Alte experiențe practice se obțin prin cooperarea cu muzeele publice din orașul Leicester unde studenții asistă la organizarea și montarea expozițiilor și, de asemenea, observarea vizitatorilor din muzeu și are rolul în formarea studenților — muzeografi.

Studenții efectuează de asemenea vizite în muzeele din alte țări ale Marii Britanii, studiază sistemele de administrație și organizare, problemele practice ale iluminatului în muzeu, temperatura, sistemele de aerisire, cele de securitate. În total, studenții petrec 2 luni ca ațșați pe lîngă 3 sau 4 muzee de diferite tipuri, lucrînd sub supravegherea departamentului sau a membrilor din conducerea acestor muzee, în vederea obținerii experienței și rutinei zilnice.

Cîteva din aceste detașări la muzee se fac în luna iunie, după ce studenții și-au susținut proba scrisă a examenului însă altele sînt aranjate în timpul vacanțelor. Astfel, instrucția este pusă de comun acord cu problemele de administrare, finanțe, înzestrarea cu echipament, elaborarea de planuri. Se urmărește să se îmbine pe cît posibil cele două aspecte : cel al pregătirii științifice, de specialitate cu acela de bun conducător și organizator de muzeu. În acest scop, planurile sînt împrumutate de la muzeele existente și folosite ca bază de instrucție în domeniul organizării administrative.

Departamentul formează grupuri de studenți ce lucrează la restaurarea exponatelor, recatalogarea colecțiilor, publicațiilor pentru muzeele mai mici, fără un control permanent din partea conducerii.

Departamentul de studii pentru muzee din cadrul Universității Leicester dispune și de o bogată literatură de specialitate existentă la *Centrul de documentare pentru muzee*, centru ce lucrează în strînsă cooperare cu Centrul de documentare al I.C.O.M. din Paris. Cărți, periodice, cataloage, ghiduri, planuri, schițe și ilustrații elaborate de muzee ori referitoare la muzee se găsesc și la Biblioteca Universității din Leicester.

După terminarea cursului, absolvenții primesc un certificat special, un fel de *diplomă în muzeologie*, iar cei care dau dovadă de o înaltă pregătire pe toată durata concursului, primesc și alte distincții.